

KRZEMIONKI

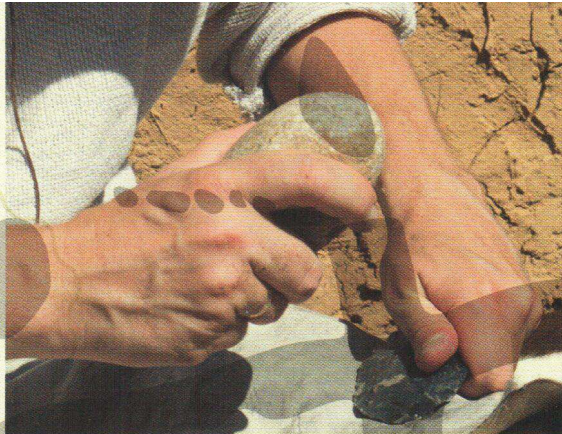
Neolityczne kopalnie
krzemienia pasiastego

www.krzemionki.pl

Kopalnie krzemienia pasiastego

W odległości 8 km na północny wschód od Ostrowca Świętokrzyskiego położony jest najciekawszy zabytek archeologiczny Polski, a jednocześnie jeden z najcenniejszych na świecie zabytków pradziejowego górnictwa. Znajduje się tu kompleks prahistorycznych kopalń krzemienia pasiastego funkcjonujących przez znaczną część neolitu i w początkach epoki brązu (3900–1600 p.n.e.). Pomimo upływu tysięcy lat ten wyjątkowy i rozległy obiekt przetrwał do naszych czasów w prawie niezmiennym stanie.

Odkryte w 1922 roku przez geologa JANA SAMSONOWICZA pole eksploatacyjne w Krzemionkach ma powierzchnię 78,5 ha, szerokość od 20 do 200 m i długość 4,5 km. Na jego obszarze znajduje się około 4 tysięcy kopalń, reprezentujących większość pradziejowych technik pozyskiwania krzemienia. Największe i najbardziej skomplikowane kopalnie komorowe osiągały

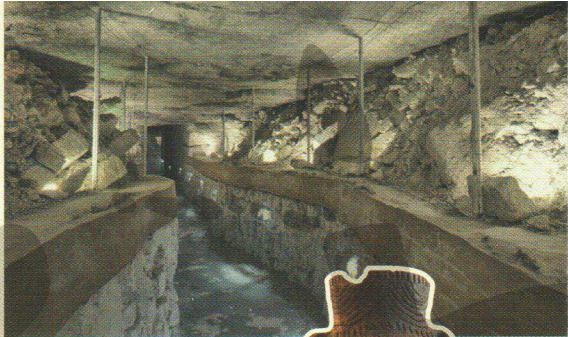

głębokość 9 m i kilkaset metrów kwadratowych powierzchni. Wysokość podziemnych wyrobisk mieści się w przedziale 55 a 120 cm.

Wydobyciem krzemienia zajmowali się wyspecjalizowani górnicy, posługujący się prostymi, kamiennymi i rogowymi narzędziami. Jednorazowo załogę stanowiło od kilku do kilkunastu osób zajmujących się drażeniem, transportem na powierzchnię i obróbką krzemienia. Wydobyty na powierzchnię surowiec trafiał do pracowni obróbki. Tam był dzielony na mniejsze fragmenty, z których formowano narzędzia. Wytwarzane tutaj gładzone siekiery z krzemienia pasiastego rozprowadzano wśród odbiorców zamieszkujących znaczną część Europy Środkowej, co świadczy o niezwykłej popularności tych przedmiotów wśród ówczesnych ludów.

Muzeum i trasa turystyczna

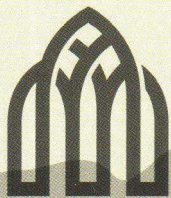
Muzeum Archeologiczne w Krzemionkach jest oddziałem Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Św. Na jego zbiory składają się głównie zabytki z prahistorycznych kopalń krzemienia pasiastego, ale także ze słynnych stanowisk archeologicznych GAWRONIEC w Ćmielowie, czy CHMIELÓW PIASKOWY. Placówka prowadzi także samodzielne badania nad pradziejowym górnictwem krzemienia, starożytnym hutnictwem żelaza oraz osadnictwem dorzecza środkowej i dolnej Kamiennej.

Główną atrakcją Krzemionek jest trasa turystyczna prezentująca oryginalne wyrobiska neolitycznych kopalń, hałdy górnicze i zagłębienia poszybowe, składające się na wyjątkowy krajobraz przemysłowy sprzed 5000 lat. Łączna długość trasy turystycznej wynosi 2 km, z czego prawie 500 m przebiega pod ziemią.

Przy trasie turystycznej znajduje się również rekonstrukcja osady neolitycznej. Składają się na nią zabudowania mieszkalne i gospodarcze jakie były użytkowane w młodszej epoce kamienia. W sezonie turystycznym odbywają się tu lekcje muzealne prezentujące życie człowieka w pradziejach.

POMNIK HISTORII

POMNIK HISTORII to jedna z czterech form ochrony zabytków wymienionych w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 2003 r. Terminem tym określa się zabytek nieruchomy o szczególnym znaczeniu dla kultury

naszego kraju. Kopalnie krzemienia pasiastego z epoki neolitu w Krzemionkach, zostały uznane za POMNIK HISTORII zarządzeniem Prezydenta RP Lecha Wałęsy z 8 września 1994 roku.

O ustanowieniu tego miejsca POMNIKIEM HISTORII zdecydowało kilka faktów:

Stan zachowania – Krzemionki są największym i najlepiej zachowanym obiektem na świecie, związanym z pradziejowym górnictwem. Kopalnie wyróżniają się wielkością i walorami poznawczymi spośród innych tego typu obiektów na świecie: Grimes Graves (Anglia), Grand Pressigny (Francja), Ryckhold-St. Gertruid (Holandia), Spiennes (Belgia).

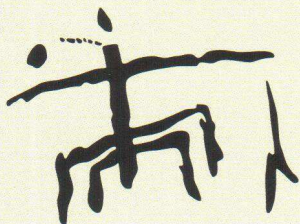
Ponieważ teren kopalni porastał las, doskonale zachowała się do naszych czasów pierwotna rzeźba nakopalniana. Opracowania naukowe prac prowadzonych w Krzemionkach są

inspiracją i wskazaniem konkretnych metod badawczych dla archeologów w całej Europie.

Unikatowość w skali światowej – Krzemionki stanowią unikatowy kompleks, obrazujący wiedzę i możliwości techniczne ludzi żyjących w epoce kamienia. Dzięki prowadzonym tu badaniom archeologicznym możemy odtworzyć dawne techniki wydobywcze, organizację robót górniczych oraz skomplikowany systemy gospodarki cennym surowcem, jakim był krzemień pasiasty.

Największy zasięg – eksploatowane w Krzemionkach w latach 3000–1800 p.n.e. złoża krzemienia miały dla ówczesnych, zamieszkujących Europę Środkową ludzi, ogromne znaczenie. Świadczą o tym znaleziska siekier, wykonanych z krzemienia pasiastego z Krzemionek, które docierały i są znajdowane na terenie obecnych Czech, Słowacji, Ukrainy, Litwy i Niemiec (a więc w promieniu ok. 600 km od złóż).

Atrakcyjności turystyczna i dydaktyczna – Krzemionki są obiektem turystycznym, który ukazuje sposoby eksploatacji złóż krzemienia, pełniąc tym samym ogromną rolę edukacyjną.

KRZEMIONKI

Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki
Oddział Muzeum Historyczno-Archeologicznego
w Ostrowcu Świętokrzyskim
Sudół 135a
27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

www.krzemionki.pl
www.muzeumostrowiec.pl

Informacja i rezerwacja biletów:
tel. +48 41 33 04 550 lub 669 970 499
rezerwacje@krzemionki.info

www.facebook.com/krzemionki

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2007-2013

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

